

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Divisió IV
Ciències de la Salut

**Ensenyament de Ciència i
Tecnologia dels Aliments**

**CONTROL I INSTRUMENTACIÓ
DE PROCESSOS**

Odi 21364

ASSIGNATURA	CONTROL I INSTRUMENTACIÓ DE PROCESSOS
DEPARTAMENT	
ÀREA	UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA
UNITAT	
CRÈDITS	TOTALS: 4,5 Teòrics: 3 Pràctics: 1,5

Prof responsable: Montserrat Sarrà (despatx C7-036, Fac Ciències)

Horari tutorials: Dilluns i dimecres de 14 a 15 hores

Objectius:

L'objectiu de l'assignatura és que l'alumne adquereixi uns coneixements bàsics sobre la instrumentació industrial, així com els elements d'un bucle de control i els diferents tipus de sistemes de control de processos.

Prof teoria: Montserrat Sarrà

Prof pràctiques: Xavier Gàmez

Sistema d'avaluació: mitjançant examen

Temari:

- 1.- Introducció al control de processos
- 2.- Anàlisi de la dinàmica de processos químics
- 3.- Control per retroalimentació
- 4.- Instrumentació
- 5.- Altres sistemes de control

Bibliografia

George Stephanopoulos. (1984)

Chemical Process Control: An Introduction to Theory and Practice.
Ed. Prentice-Hall (New Jersey).

Dale E. Seborg, Thomas F. Edgar, Duncan A. Mellichamp. (1989)

Process Dynamics and Control.
Ed. J. Wiley (New York).

A. Creus Solé (1989)

Instrumentación industrial 4^a Ed.
Boixareu Editors (Barcelona)

ENGINYERIA DE PROCESSOS BIOTECNOLOGICS

CURS: 1996/97

PROFESSOR TEORIA Carles Casas Alvero
PROBLEMES Carles Paredes Muñoz

OBJECTIUS: Estudi i aplicació dels principis i metodologies de l'enginyeria química a processos biotecnologics utilitzats dins de la indústria alimentaria. L'assignatura consta de classes teòriques, seminaris de discussió de problemes sobre els temes desenvolupats a les classes teòriques i visita a un laboratori de fermentació.

AVALUACIÓ: Examen de teoria i problemes

PROGRAMA:

1.-Cinètica enzimàtica

Característiques fonamentals dels enzims. Cinètica enzimàtica. Modificacions de l'activitat enzimàtica. Regulació i modulació. Inhibició. Reaccions enzimàtiques heterogènies.

2.-Cinètica microbiana

Cinètica del creixement cel·lular, utilització de substrat i formació de producte. Mesura del creixement. Models de creixement.

3.-Immobilització de biocatalitzadors

Objectius i mètodes d'immobilització. Immobilització d'enzims. Immobilització de cèl·lules.

4.-Activitat i aplicació dels biocatalitzadors immobilitzats

Cinètica de biocatalitzadors immobilitzats. Transferència de matèria i reacció. Difusió. Aplicacions.

5.-Balanços de matèria i energia en els processos de fermentació

Estequiometria del creixement i de la formació de productes. Rendiment i manteniment.

6.-Aeració

Transferència de matèria. Aeració. Eficàcia d'aeració. Determinació del k_a .

7.-Agitació

Reologia. Agitació. Potència d'agitació. Potència d'agitació i k_a .

8.-Disseny de bioreactors

Bioreactors ideals. Reactors discontinus. Reactors continus. Reactors fed-batch.

9.-Tipus de bioreactors

Configuracions típiques i elements d'un bioreactor. Instrumentació. Reactors enzimàtics. Fermentadors. Reactors amb biocatalitzadors immobilitzats.

10.-Canvi d'escala

Criteris i bases de l'escalat de bioreactors. Comparació de mètodes.

11.-Separació i recuperació de productes

Trencament de cèl·lules. Coagulació i floculació. Precipitació. Centrifugació. Filtració. Cromatografia.

12.-Processos enzimàtics i microbiològics a la indústria alimentaria

Enzims i microorganismes amb aplicació industrial. Utilització de cultius de cèl·lules. Obtenció d'ingredients i additius. Modificació i obtenció d'aliments.

BIBLIOGRAFIA

Bailey, J.E., Ollis, D.F.

Biochemical Engineering Fundamentals.

McGraw Hill, 1986

Blanch, H.W., Clark, D.S.

Biochemical Engineering

Marcel Dekker, 1996

Bu'Lock, C.K., Kristiansen, B.

Basic Biotechnology

Academic Press, 1987

Creuger, W., Creuger, A.

Biotecnologia: Manual de Microbiología Industrial

Acribia, 1989

Stanbury, P.F., Whitaker, A.

Principles of Fermentation Technology

Pergamon Press, 1984

METODOLOGIAS AVANZADAS EN EL ANÁLISIS DE ALIMENTOS

Optativa, último curso, 2 créditos teoria; 2.5 créditos prácticos

Programa curso 1996-97

Profesor: S. Maspoch, Unitat de Química Analítica. Dept. Química.

Horario Tutoria: VO-152;   Martes, 11-12
                          C7-223;   Jueves, 15- 16

Programa clases de teoría

Capítulo I. Calibración y tratamiento de datos.

1. Introducción, Calidad en el laboratorio analítico. Precisión, exactitud, sensibilidad, selectividad. Error de muestreo. Calibración univariante: Recta de regresión. Adición estandar. Patrón interno.
2. Introducción a la calibración multivariante. Regresión lineal múltiple; regresión en componentes principales; regresión por mínimos cuadrados parciales.

Capítulo II. Técnicas analíticas espectroscópicas

3. Fundamentos de la absorción en el infrarrojo próximo (NIR). Instrumentación. Ejemplos de aplicación en análisis cuantitativo: humedad, proteína, almidón y lípidos en harinas. Ejemplos de aplicación en análisis cualitativo: calidad del trigo; identificación zumo de naranja.
4. Espectroscopia de absorción atómica. Atomización a la llama. Atomización electrotérmica. Análisis de trazas de metales en alimentos.
5. Espectroscopia de emisión atómica. Excitación a la llama. Plasma inducido (ICP). Aplicación al análisis de metales.

Capítulo III. Técnicas de separación.

6. Cromatografía de gases. Principios e instrumentación. Principales reactivos derivatizantes. Ejemplos de aplicaciones: análisis de ácidos grasos; análisis de alcoholos en vino.
7. Cromatografía líquida de alta resolución. Principios e instrumentación. Derivatización pre y post columna. Ejemplos de aplicaciones:
8. Electroforesis capilar. Principios e instrumentación. Aplicaciones al análisis de compuestos con grupos carboxílicos.

Capítulo IV. Otras técnicas.

9. Biosensores. Fundamentos de funcionamiento. Inmovilización de material biológico. Electrodo enzimáticos. Ejemplos de aplicación a la evaluación frescura pescado y al análisis de carbohidratos.
10. Técnicas inmunológicas. Fundamentos. Ejemplos de aplicación: análisis de residuos de pesticidas.

Programa seminario

Se desarrollará en el aula habitual o en el aula informática

- . Problemas estandar de análisis instrumental
- . Regresión múltiple lineal inversa. Programa Statgraphics
- . Reconocimiento de pautas. Análisis de conglomerados. Reconocimiento supervisado de pautas. Ejemplos de aplicaciones en el análisis de alimentos: clasificación e identificación de vinos.

Bibliografía

D.L. Massart, B.G.M. Vandeginste, S.N. Deming, Y. Michotte and L. Kaufman, *Chemometrics: a text book*, Elsevier 1988

Libro de texto que recoge de forma bastante simple y resumida casi todos los aspectos de la Quimiometría. Contiene los aspectos básicos del capítulo 1 del programa, y bastante más.

J.R. Piggott, editor, *Statistical procedures in food research*, Elsevier, 1986

M. Forina, S. Lanteri, C. Armanino *Chemometrics in food chemistry*, en *Chemometrics and Species Identification*, Springer Verlag, 1987

Libros estructurados en capítulos independientes, escritos por diferentes autores. Sus contenidos superan el nivel del curso, pero contienen muchos ejemplos aplicados y ofrecen una visión amplia de perspectivas y posibilidades.

J.C. Miller, J.N. Miller, *Estadística para Química Analítica*, 2^a ed., Addison Wesley, 1993

Libro básico, casi tipo manual, de los tratamientos y conceptos estadísticos utilizados en análisis químico convencional.

B.G. Osborne, *Near Infrared Spectroscopy in food analysis*, Logman Scientific & Technical, 1986

Contiene una buena descripción de los fundamentos del NIR y de sus aplicaciones

H.H. Willard, L.L. Merrit, J.A. Dean, F.A. Settle, *Métodos Instrumentales de Análisis*, 7^a ed. Editorial Iberoamericana 1991

D.A. Skoog, J.J. Leary, *Análisis Instrumental*, MacGraw-Hill, 1994

Contienen una visión moderna y general de los instrumentos y metodologías instrumentales de análisis químico.

G. Wagner, G.G. Guilbault, editores, *Food Biosensor Analysis*, Marcel Dekker, inc., 1994

Visión actual, tanto de los principios como de las aplicaciones de los biosensores en el análisis de alimentos.